

IVAN LACKOVIĆ CROATA

VIZIJA BUDUĆNOSTI U TRAGOVIMA PROŠLOSTI

GALERIJA IVAN LACKOVIĆ CROATA

BATINSKE, 10/6/2022

12:30 – 13:00 // Dolazak

13:00 – 13:30 // Uvodni program i pozdravne riječi

13:30 – 14:30 // BLOK 1 – Interdisciplinarna tumačenja osobnosti i opusa

N. Cik, V. Peršić Kovač, M. Zamljačanec; moderator H. Kušenić

14:30 – 15:30 // BLOK 2 – Likovna čitanja – od motiva prema općoj slici

H. Kušenić, M. Špoljar, B. Jelušić; moderator M. Zamljačanec

15:30 – 16:30 // BLOK 3 – Tržišni potencijali

E. Janković Hapavel, I. Kožnjak, M. Cik; moderator V. Peršić Kovač

16:30 – 17:00 // Zatvaranje skupa

17:00 – 18:00 // Ručak

18:00 // Polazak za Hlebine

19:00 // Otvorenje izložbe "Od šume do oblaka"

M U Z E J
G R A D A
K O P R I V N I C E

Zahvaljujemo svima koji su omogućili realizaciju
Stručnog skupa: Općina Kalinovac, OŠ Ivan Lacković
Croata Kalinovac, TZ područja Dravski peski,
Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske,
Koprivničko-križevačka županija, Grad Koprivnica.

NIKOLA CIK: Rodoslovlje Ivana Lackovića Croate

Ivan Lacković Croata potječe iz obitelji čiji su članovi generacijama vezani za Podravinu, prvenstveno Kalinovac i Batinske gdje je rođen i sam slikar. Na temelju dostupnih podataka može se izraditi rodoslovlje Ivana Lackovića s osnovnim biografskim podacima o njegovim precima i rođacima koji su živjeli u Podravini u 18., 19. i 20. stoljeću. Glavni izvor podataka su matične knjige i drugi pisani povijesni izvori, kao i sjećanje članova obitelji. U izlaganju će biti predstavljeni prikupljeni podaci o načinu života predaka Ivana Lackovića, njihovim zanimanjima, međusobnim rodbinskim vezama, migracijama, te brojnosti obitelji iz kojih su potekli. Povijest obitelji Lacković u 20. stoljeću obilježila je pogibija djeda Ivana Lackovića u vihoru Prvog svjetskog rata 1914. godine, te stradanje oca Vida Lackovića u poraću 1945. godine. Slikareva majka Tereza potječe iz obitelji Grgec u kojoj je rođen i poznati intelektualac i pisac Petar Grgec (1890.-1962.) te časna sestra Lambertina (Katica) Grgec (1907.-1954.) koja je također bila slikarica. Možemo pretpostaviti da je obiteljska povijest utjecala na Lackovićev osobni i slikarski razvoj.

VESNA PERŠIĆ KOVAČ: Prizori iz tradicijskog života na slikama Ivana Lackovića

Istraživači etnografskih tema sve teže dolaze do kvalitetnih izvora i kazivanja o svakodnevnom životu i običajima određenog vremenskog razdoblja. Socijalno angažirano slikarstvo poput onog svrstanog u naivnu umjetnost često je usmjereno na prikaz upravo tih trenutaka i atmosfera koje mogu poslužiti kao kvalitetna podloga za etnološki osvrt. Cilj ovog izlaganja je analiza pojedinih motiva kojima je oslikana godina dana običaja te najvažniji trenutci iz života pojedinca, a njihovom usporedbom s fotografijama ljudi i njihovih stvarnih života pokušat će se odgovoriti na pitanje u kojoj mjeri umjetnikova interpretacija može biti vjeran prikaz načina života i postupaka autorovih suvremenika.

MAŠA ZAMLJAČANEC: Učiteljica priroda – Lacković kao posrednik za prenošenje znanja i osjećaja

Malo je onih koji mogu odoljeti ljepoti biljnog svijeta. Promatrajući prirodu čovjek je oduvijek znao pronaći vrijednosti koje treba za opstanak, ali i za izražavanje kreativnosti. Tako nam Lacković oduvijek nudi svoju interpretaciju prirode, prenosi naučeno i trodimenzionalna prostranstva donosi nam putem svojih dvodimenzionalnih umjetničkih radova. Njegovo se naslijeđe može tumačiti na različite načine, a za ovu priliku bit će predstavljeno kao simbioza prirode i čovjeka (u ulogama umjetnika i promatrača). Ta nam simbioza nudi povezivanje promatrača s motivima sa slika na dublji način, pokazuje i dokazuje da umjetnički rad ima brojne funkcije i pruža nama različite mogućnosti za interpretaciju, a odabirom motiva iz prirode slikar ohrabruje publiku da pažljivo gleda, uči, istražuje i eksperimentira. Izlaganje donosi priču o tome kako nam Lackovićeve slike pružaju priliku da nesmetano učimo i budemo slobodni i razvijamo osjećaj pripadnosti svijetu i odgovornosti prema prirodi, otkrivamo nove činjenice, razvijamo maštu, identitet i širimo vidike.

HELENA KUŠENIĆ: Žena kao simbol, metafora i alegorija

Priroda kao inspirativna i interpretativna okosnica Lackovićeva stvaralaštva često je predstavljena kroz formu mijena godišnjih doba, cikličnosti vremena svojstvenog ženskom principu. Žena, kao jedan od središnjih motiva prisutna je u bogatom opusu od samih početaka. Utemeljeno na zemljaškim principima rani radovi prenose sliku okoline nekadašnjeg sela koja se tijekom vremena sve više podređuje osobnim preferencijama i izraženijom stilistici autora, pri čemu žena pokriva nekolicinu tipičnih arhetipskih uloga – od domaćice, majke, radnice – pritom često adresira metaforičnog značenja žene kao alegorije domovine, društveno-političkih situacija ili pojmova. Sklonost simbolizmu povezanom s kozmičkim i egzistencijalističkim promišljanjima izraženija je u grafičkim mapama sredine 1970-ih godina (Oblak, Zodijak, Planetarij) kad fokus premješta u najširi kontekst Zemlje u kontekstu Svemira i intergalaktičkog postojanja čime se dotiče novih i dotad neistraženih tema u okviru

naivne umjetnosti. U isto vrijeme zamjetna je transformacija i motivska ekspanzija kod nekolicine naivnih umjetnika – Josip Generalić bilježi kroz refleksiju osobnih tragedije bilježi rasap čovječanstva i mračne strane civilizacije tzv. crnom fazom – punom kronične sumnje u pozitivnost i humanost ljudskih bića, hibridnih prizora i aluzija erotizma zamjetnih i u Oblaku Ivana Lackovića, dok Ivan Generalić osamostaljuje i rekontekstualizira motiv maske – u Lackovićevu opusu prisutna također od početka 1970-ih godina.

MARIJAN ŠPOLJAR: Naivno, a moderno

U umjetnosti, kao i u životu, najintenzivniji doživljaji nastaju u godinama kada malo znamo, kada na osjećaj ne priliže razum, a krhko znanje još nam ne brani uronuće u područje iskonskoga ushita. To se primarno iskustvo kasnije obično pokaže i kao vrijednosna potvrda; pa ma koliko se mi trudili da zaboravu prepustimo to prvo oduševljenje, on nam se vraća kao pouzdan kriterij (ili pravi korektor) u kasnijim vremenima, kada ocjenu nekog djela provodimo na tobože izgrađenoj aksiologiji i na povijesno-umjetničkim zakonitostima. Takav jedan doživljaj veže me uz najraniji susret s Lackovićevim radom, točnije s njegovim crtežima. Zbilo se to negdje 1966/67. godine: na duplerici rado iščekivanog „Telegrama“, lista za kulturna i društvena pitanja, pojavila se kritika s reprodukcijama desetak njegovih radova (perocrteža) iz toga vremena. Premda sam znao za Lackovića i njegov rad, ovaj kompletniji uvid, uz tekst Željka Sabola (mislim), donio je i zapečatio jedno uvjerenje: Lacković je svoj apogej doživio vrlo rano, u crtežima iz šezdesetih godina, potpuno ostvarivši ono što ističemo u naslovnoj sintagmi. Naivno, a moderno.

BOŽICA JELUŠIĆ: Ivan Lacković – Zavičaj kao ishodište

Tekst opservira poveznice između umjetnika i zavičaja, u realnim gabaritima podravskog krajolika, koji je bio njegova prva inspiracija. Uspostavlja se veza između djetinjstva, mladosti, uspomena na rodni kraj, nakon Lackovićeva odlaska u Zagreb. Memorijske i stvarnosne činjenice dobivaju ravnopravno mjesto u crtačkim ciklusima. Proširivanje matrice događa se kao znak umjetnikova likovnog i humanističkog sazrijevanja. Utjecaj mentora (Hegedušić), odnosi s naivističkim korpusom, prvi kontakti s galerijama, definiraju Lackovićev put. Iskustvo rata budi u njemu mirotvorne i altruističke tendencije. Slijedeća je faza kolekcionarstvo i doniranje umjetnina. Smisao Donacije Lacković vidi kao gestu „povratka u zavičaj“, čime zaokružuje svoje umjetničko djelovanje. Ovaj tekst baziran je na razgovorima s umjetnikom tijekom 30-tak godina, te predstavlja vjerodostojan iskaz s „unutrašnje strane“ njegova slikarstva, bez naknadnih intervencija i tumačenja, kojima bi slika bila predložak. Dokumentarna razina stoji iznad interpretacije.

EDITA JANKOVIĆ HAPAVEL: Donacija ILC ishodišna točka kulturnog turizma

Gesta Donacije Ivana Lackovića Croate Galeriji Stari grad, današnjem Muzeju Grada Đurđevca, označila je prekretnicu, odnosno promjenu na više razina. Sama odluka darivanja Lackovića jedne heterogene zbirke otvorit će jedno novo poglavlje i prekretnicu na više razina. Samim smještajem Donacije u potkrovlju utvrde Stari grad, spomeniku kulture, stvorili su se temelji za daljnja ulaganja u segment materijalne baštine. Utvrda jedinstven loctne koncepcije, tipologije i povijesnog značenja upravo je primamljivo mjesto i dobar dahir autora. Nakanom smještaja zbirke u ovakav spomenik označio je i prepoznavanje daljnjeg ulaganja i ispunjavanje sadržaja prepoznatih kroz razne programe i aktivnosti od lokalne zajednice, do resornih ministarstava. Kroz Donaciju i uređenje potkrovlja u utvrdi upravo je stvoren veliki potencijal za kulturni turizam. Tadašnji ministar kulture Božo Biškupić na samom otvaranju Donacije istaknuo je među inim: „Od današnjeg dana ovaj se grad upisuje na kulturnološku kartu Hrvatske kao jedno od mjesta za prepoznavanje i izučavanje hrvatske umjetnosti. To je veliki dan za Đurđevac i za Hrvatsku. Ovo je dokaz da ne mora biti sve u Zagrebu, jer se i u ovoj utvrdi

može urediti velika zbirka...“. Punih dvadeset i pet godina Donacija živi kroz predstavljanja raznih izložbenih projekata u domicilnoj utvrdi, predstavlja se kroz izložbe u domovini i inozemstvu, posuđuje pojedina djela za razne izložbe muzejsko-galerijskim institucijama, predstavlja se putem publikacija, dok prostor ugošćuje i inozemne projekte. Otvorena je nova stranica u prepoznatljivosti utvrde Stari grad, dodanim novim sadržajem te su stvoreni temelji za daljnju promociju i nadogradnju. Utvrda s Donacijom nakon 25 godina integrirani je dio sveukupne turističke ponude Grada Đurđevca s novim inovativnim pristupima koji proizlaze iz novih interesa i očekivanja posjetitelja. Prostor Donacije upotpunjen je i novim doživljajem upotrebom tableta, odnosno audio vodiča na hrvatskom i engleskom jeziku. Dio je sveukupnog sadržaja Muzeja Grada Đurđevca zajedno s Interpretacijskim centrom Picokijade na prvom katu utvrde, te izložbenim salonima, gdje se održavaju izložbe, koncerti, predavanja, radionice i dr. Sve to integrirana je ponuda zajedno s ostalim sadržajima u gradu, koji je prepoznao vrijednosti ne samo kulturne, nego i prirodne baštine. Tako se uz muzejske inovacije i znatne iskorake u interesu i dolasku posjetitelja u Muzeju Grada Đurđevca u njegovoj neposrednoj blizini pridružuju sadržaji poput novootvorenog Posjetiteljskog centra Đurđevački pijesci i Škola u prirodi s hostelom. Oni označavaju naglu prekretnicu u sadržajnoj nadopuni kulturnog turizma šire društvene zajednice. Primamljivosti i atrakciji doprinose stalna ulaganja, inovacije te prisutnosti i predstavljanja sadržaja putem medija.

IVA KOŽNJAK: Serija crteža na papirnatij podlozi za torte

Posljednjih devet godina djela Ivana Lackovića Croate dočekuju posjetitelje pri samom dolasku u Muzej Croata insulanus u Prelogu, a posvećena im je i većina stalnog postava Muzeja. Crtež, grafika, ulje na staklu, tempera, akvarel, tuš, sve su to likovne tehnike kojima se Lacković izražavao, sakupljene u donatorskoj zbirci dr. sc. Matije Berljaka Muzeju u Prelogu. U spomenutoj zbirci Lackovićev likovni razvoj možemo pratiti od kasnih 50-ih godina 20. stoljeća u djelima u kojima projicira znanje stečeno u „školi“ u Pitomači koju je vodio Dragutin Ančić; no vrlo brzo Lacković je iskazao individualnost i postigao stvaralačku zasebnost. Linija je osnovni dio njegova stvaralaštva, samim time, crtež uvodi kao samostalnu disciplinu. Upravo crtež i akvarelirani crtež nalazimo na zanimljivoj podlozi - papiru koji se koristio kao podloška za slastice u domaćinstvu, a koristi ga tek u maloj seriji koje se dio čuva u Muzeju u Prelogu. Motivi na ovoj specifičnoj podlozi prate njegov uobičajeni tok, vođen ritmom življenja, podravski kraj koji se gotovo stoljećima nije mijenjao, cikličnost prirode i godišnjih običaja, sajmovi, procesija, svadbi i sprovoda, kojima upućuje na to da je čovjek uvijek vezan uz vrijeme i zemlju. Ovo izlaganje biti će posvećeno spomenutom ciklusu crteža nastalih na papirnatij čipkastoj podlozi za torte.

MIHAELA CIK: Lackovićeva umjetnost u primjeni, nekad i danas

Uz slikarstvo, crtež i grafiku, po kojima je Ivan Lacković Croata najpoznatiji u kontekstu hrvatske naivne umjetnosti, značajan dio njegovog opusa čini primijenjena umjetnost. Nerijetko tako Lacković ostvaruje veze s drugim umjetničkim granama poput književnosti ilustrirajući knjige i izrađujući ex librise ili s kazalištem stvarajući scenografije i plakate za predstave. Pretočena na različite medije, kao što su keramika, tekstil i staklo ili pak poštanske marke i telefonske kartice, Lackovićeva umjetnost dolazi do najšire publike, što mu je osiguralo prisutnost u javnoj svijesti, ali i brojnim domovima. Imajući na umu Lackovićevu popularnost, kao i veliku produkciju radova, osobito u području grafike, nameću se i pitanja o ekonomskoj strani bavljenja umjetnošću. Neke od tema koje se time otvaraju odnose se na poziciju umjetnika na tržištu umjetnina, izradu krivotvorina, potencijale turističkog iskorištavanja umjetničkog nasljeđa te kompleksna pitanja o komercijalizaciji umjetnosti, koja se i inače često vežu uz naivnu umjetnost, a aktualna su i danas.